

Egész évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt — kr.

Öt-hasábszorosított egyszeri beírásdíj 5k.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.
Nyiltér 4 hasábszorosított 20 kr.
Hirdetést vagy reklámot magában foglaló
újdonság sora 50 krajczár.

Miért nincs a kákán esomó.

(T.) Ha a regale úgy lett volna megváltva, hogy a kormány a községeknek adta volna át, bizonyosan nagy lett volna ellenzéki részről a jajveszék, hogy a községek nyakába szóta, és mert nem adhatta volna át a községeknek ingyen, hát lett volna ellenzéki harcz, arra bimi a községeket, hogy a feltételek ellen minél inkább siránkozzanak, petícióknáljának és terjesztésnek az elégedetlenséget, mivel hogy könnyű volt a kormánynak a regálét megváltani és a községek nyakába visszarobni: Nesze semmi fogl meg jól, — ott vagyunk, ahol voltunk.

És az ellenzéki opponálásnak igen sok tekintetben igaza lett volna. Ugyan mi értelme lett volna a regale megváltásának ott, ahol a községek a tulajdonosok, ha ismét csak a községek kezére lett volna bocsátva, hogy most már ők legyenek a regale bérlők és adják a bérletet albérlébe, holott eddig mint tulajdonosok tehetők azt, elsőkézből. Hiszen ez az eljárás nem lenne egyéb, mint a regale elzalogosítása az államnak, avagy kényszer adósság a regáléra, melyért a községek meghatározott kamatot tartoznak fizetni, — avagy a községekre erőszakolt haszonbér, oly községeknél például, melyek regale joggal nem bírnak, de meg ha bírnak is. És ez ellen az eljárás ellen méltán fordulhattak volna a községek: vajjon az állam mi jogon erőszakolja rájuk e haszonbért, akar akarják, akar nem. Miért lett akkor az italmérségi jog megváltva, ha a községeknek vissza kell váltaniuk. Oda adni az államnak, amint az állam akarta, és visszaváltani az államtól ismét úgy, amint az állam akarja. Ez lett volna az igazi mandarin erőszakoskodás. És az ellenzéki sajtónak beszélni kell.

És vajjon mit nyert volna ezzel a megváltási csereberével, vagy hogy is mondjam „hókuszpókusszal“ a közönség, eltekintve attól hogy a községek akarva

nem akarva, árendásaivá lettek volna az államnak? Azt, hogy éppenséggel úgy lettünk volna mint eddig voltunk, avagy még rosszabbul. Mert ha már azt cselekszi az állam, hogy a regale megváltást a községekre rá erőszakolja, azt már csak nem tehetné, hogy a községekre a kezelés minéműségét illetőleg is regulát szabjon; fizesse a község a megváltást, de az állam legyen a rendelkező. Ilyen haszonbér még Chinában sincs. Ha pedig az állam nem rendelkezhetne a községek megint csak a legtöbbet ígérőnek adnák az italmérségi jogot, amint eddig tették, s a minthogy minden tulajdonos cselekedte, mert ez mutatkozott a legkényelmesebbnek és hasznosabbnak. Hiszen ha akarták volna, ha a fogyasztó közönség iránt is lettek volna némi tekintettel, a konkurrencziát nem zárták volna ki eddig sem. A világért sem voltak arra kényszerítve, hogy csak egy emberrel szerződjenek. Amde mert az az egy ember úgy járhatott el a mint akart olyan italt mérhetett amilyent akart, nem kellvén félnie semmi féle versenytől, hát nagyon természetes, hogy többet is fizethetett, s a tulajdonosokra nézve volt bár az község avagy magán ember, ez volt a fő.

Isten tudná megmondani, hogy kivált az utóbbi időkben, a midőn a regale üzlet már szédelgessé kezdett fajulni, mi mindent össze ívott a fogyasztó közönség. A regale bérlők egymásra licitáltak a tulajdonosok örültek neki, s az egész természetellenes „stájerolás“nak a nagy közönség itta meg a levét.

Mert az is egyes védekezése a tulajdonosnak, hogy a regale haszonbér nem lefelé ment, de fölfelé. Amde milyen áron? A fogyasztó közönség egészsége az árán, hogy valóban türethetlenné kezdett lenni az állapot, s nagyon ideje volt, hogy a kormány végre valahára megtegye azt a lépést, melyre igen helyesen, az ellenzék által lett sürgetve.

Hogy most az ellenzék akadékoskodik, reményeljük, azért nem igen fáj a kormány feje, mi pedig ismét csak a

mondók vagyunk, hogy ennél a javaslatnál jobbat, helyesebbet, az ellenzék bizonyonyal sem lett volna képes kiindulni.

Külföld.

Merényiet a czár ellen. Londonon át az a nagy feltűnést keltő hír érkezik Kuttaiból, hogy a czár élete ellen ott merényletet akart intézni egy kozáktiszt. A tervezett merénylet, mely meghiusult, mert a kubáni kozák, ki a dinamitbombát magánál rejtette, elfogott, annál nagyobb feltűnést kelt, mert egy kozáktiszt és oly területen akarta elkövetni azt a czár ellen, a melyre eddig a czári udvar hite szerint a forradalmi szövetkezet aknamunkája ei nem hatolt. Növeli az eset jelentőségét, hogy a kozáktiszt ugyálszik egy délorszországi forradalmi szövetkezet megbízásából cselekedett, a mi azt mutatja, hogy az orosz birodalomnak alig van már egy oly területe, a melyen a czár alattvalói között biztonságban érezhetné magát.

Franciaországban egymást érik a köztársaság ellenes mozgalmak, tüntetések és nyilatkozatok. A boulangéristák monstre-lakomájára a monarchisták tursai gyűlése és bankettje következik, a hol egyik szónok arra utalt, hogy hiszen a mai francia alkotmányról maguk a republicanusok is azt vallják és hirdetik, hogy mit sem ér. Ebből aztán a conclusiót vonta le Charette tábornok, hogy tehát Franciaország egyedüli menedéke a monarchia.

Vilmos császár Berlin város képviselőtök nála tisztelgő küldöttségéhez rosáló beszédet intézett, a miért a hazai sajtó egy része beavatkozott az ő legbensőbb családi ügyeibe. A beszéd roppant feltűnést keltett Berlinben.

A német hadsereg körében, mint jelentik még mélyebbre ható oly intézkedések vannak küszöbön, melyek a hadsereg teljes felrészítését célozzák. Vilmos császár egészen ki akarja küszöbölni hadserege köréből azt a stagnációt, mely nézete szerint abban az utóbbi években nyilatkozott s főleg el akarja hárítani amaz akadályokat, melyek az új reformok behozatalánál az öregebb tábornokok körében észlelhetők voltak. — E hó 25 ikéig összesen 14 hadtestparancsnok, 21 altábornagy, 51 vezérőrnagy, 77 ezredes várt ki a német hadsereg tetteles állományának köréből s kinevezetett: 5 tábornagy 19 hadtestparancsnok, 39 altábornagy, 69 vezérőrnagy és 91 ezredes. Hogy az alantosság rangfokozatának, kik majdnem kis generá-

ziót alkotnak, remény nyujtassék az előléptetésre, a német hadsereg körében most annak hire jár, hogy az idősebb századosok és törzstisztek körében oly tömeges nyugdíjazások fognak történni, a minőre egyszerre még nem volt példa valamely hadsereg történetében.

A regale megváltás.

Debreczen, 1888. okt. 30.

A törvényhatósági joggal felruházott városok által legközelebb a fővárosban tartott értekezlet tanácskozásainak lefolyásáról a hirlapokban ellentétes közlemények jelentek meg.

Azon helyzetben lévén, hogy a tanácskozás menetét hitelesen megírhatjuk, ezt igen röviden a következőkben tesszük:

Az értekezlet október 24 én Simonffy Imre kir. tanácsosnak, Debreczen sz. kir. város polgármesterének elnökké, Dr. Gerstinger Pál zombori városi jegyzőnek pedig jegyzővé megválasztásával megalakulván:

Halmos József kassai küldött indokolvá előadta a kassai indítványt, mely szerint nem lehetvén remélni, hogy a kir. városok külön állásuknál fogva a regale megváltás alul kivétessenek, oly javaslatok terjesztésének kérvényileg a képviselőház elé, melyek, elfogadásuk esetében a városok érdekeit is biztosítanák és a feltétlenül viselőnk kárt a minimumra leszállítanák.

Kovács Sándor Debreczen városi tisztifüggőse és küldöttje a kassai indítvány ellen nyilatkozott, és indokolvá, indítványozta, hogy oly értelmű kérvény intézessék a törvényhozáshoz teljes indoklással, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városokra a regale megváltásáról és az italmérségi jövedékről szóló törvényjavaslatok ne terjesztessenek ki.

Havranek József Székesfehérvár város polgármestere azt indítványozta, hogy kéressék fel a pénzügyminisztert arra, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városokat öt évre vegye ki a törvény hatálya alul s utasítsassanak a városok arra, hogy ezen öt év alatt regale jogukat egyöntetű szabályzat szerint érvényesítsék s azután ezen 5 évi jövedelem szolgáljon a megváltás alapján.

Ezen három indítványra nyilatkoztak aztán a városok küldöttjei, mely nyilatkozatok megtétele után az indítványozók tartották meg zárbeszédüket, és miután Székesfehérvár város polgármestere zárbeszédében kijelentette, hogy indítványát oda módosítja, hogy az a kérvény indokai közzé vetessék fel

— Csak hat évre. Hamar eltelik ez az idő.

A megérkező új lovas kisérlet megakadályozta a Fragére panaszát.

Bekötött szemmel utazott tovább a süttét szekérben, pogány hidegen.

Végre ismét megállottak — ugyanazok a formalitások történtek: rozsi kunyhó nyomorúságos ételek, mindenütt komor halgatagság.

Három nap és három éjjel így mentek tova szakadatlanul. Ekkor egyszerre megállott a szekér.

Kiemelik belőle a félhaltat és egy padra ültetik.

Ezuttal nem vették le szeméről a köteleket.

Lépteket hall maga körül, suttogásokat vesz észre és végre fegyverek zörejét, fegyverek töltését.

Levetik kabátját, megkötözik kezeit.

Most étes vezényszó hangzik: — Vigyázz! Czel!

Fragére belátta, hogy ütött végső órája. — Tűz!

A muskéták ropogtak. Fragére egyetlen hang nélkül zuhant le a székéről. Az ijedtség és rémület elrabolták eszméletét.

Végre ismét magához tért.

Felemelték a földről és egy székre ültették s összekötött kezeit kioldozták.

Egyszerre szeméről is lehullott a kötelek és — ott ült ugyanabban a teremben, ugyanannál az asztalnál, a hol azt a végzetes élelet mondta, ugyanazon vendégektől környezve, köztük a czár.

Vidám kacagás fogadta őt mindenfelől.

A czár ezt mondta neki: — Látod, én is tudok rozsi élezeket csinálni!

Ford.: Gy.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Rosz élezek.

— Orosz történet. —

A halál ellen és a rozsi élezek ellen ember nincs biztosítva. Védekezni lehet mindkettő ellen, de menekülni előlük teljes lehetetlenség.

A rozsi élezeket mondók azonban (mert van Nemezis) gyakran szigorú megtorlásban részesülnek.

Aligha kapott valaki egy rozsi szójátékért olyan szigorú büntetést, mint egy francia komikus, I. Pál orosz czársága alatt.

Pál czár. bármily komoly és szigorú volt, mint minden oroszok czára, elvégeztet nap teendői után szívesen ült vidám társaságban.

Különösen szívesen művészeket hívott meg vacsorára.

A meghívott művészek közül soha sem hiányzott Fragére, egy párisi kitiű komikus, a kinek gyorsan sikerült a czár kegyét megszereznie.

Ennek a kegyencnek sok minden olyan volt megengedve, a miért más pörül járt volna.

A tulságos szabadság végre elkapottát tette a francziát.

A czár asztalánál a vendégek egyike alkalmat vett magának arra, hogy Nagy Péter czár rovására dicsérje magas házigazdáját.

A czár szívesen hallgatta a magasztalásokat, hanem aztán Fragére felé fordult s így szólt:

— Ugy-e bár, kedves Fragére, ez annyi, mint Pétert meglopni, hogy Pált ki lehessen fizetni?

— Igen bizony, Sire, — válaszolt a színész, — hanem felségednek nem szabad ezt rozsi néven vennie, mert bizonyára senkinek sem fog eszébe jutni Pált meglopni, hogy Pétert kiúzhessse.

E válasz csipős volt, de a császár ehez hasonló élezeket gyakran nyelt el s nevetett hozzájuk.

Ezuttal elkomorult tekintete. Csakhamar felkelt az asztaltól és a társaság feszült hangulatban oszlott szét.

Fragére nagyon le volt verve, mikor biza távozott: ennek az élezfaragó mesterembernek egy rozsul sikerült élez elvesztett csatát képezett.

Tél közepén és még éjjel volt, mikor a színészt nemokára erős kopogtatás költötte fel.

Fragére felkelt, kinyitotta ajtaját; borzasztó rémületére — egy tiszt lép be, öt teljesen felfegyverkezett testőrrel és át nyújt neki egy a czár által aláírt rendeletet, mely szerint ő azonnal Szibériába száműzetik.

Fragére kétségbeesetten dobta magát ágyára és bánatosan törölte kezeit.

— Miféle bünt követtem el hogy ilyen kegyetlen büntetést kapok? Nem lehetnék e ő felségéhez, hogy bocsánatát kérjem? ... Hasztalan volt minden kérés.

A parancs a legszigorubbán volt kiadva és Pál czár értett hozzá, hogy hogyan érvényesítse parancsait.

Minden, a mit Fragére a tisztnél, barátjánál, elérhetett, annyi volt, hogy megengedte néhány ruhájának és fehérneműjének összesomagolását.

Ezután egy aklaktalan, teljesen elzárt süttét szekérbe kellett ülnie, melyet erős lovas kisérlet vett körül. Két katona kivont kardokkal, töltött pisztolyokkal melléje ült, az ajtót bezárták s a lovak vágatva indultak meg.

Sűrű sötétség vette körül a szegény Fragéret.

Kisérői minden kérdéseire süketek maradtak és így ment tovább a jármű. Végre órák múltán megnyitott a kocsi ajtaja.

Világos nappal volt, de nemsokáig örülhetett a világosságnak, mert bekötözték szemét és így vezették egy nyomorúságos viskóba.

Itt levették a kendőt szeméről, egészen sötét szobában találta magát, melyet csupán egy gyertya világított.

Fatálakban enniválót adtak neki — rozsdurva ételeket, neki, a ki tegnap a fejedelm, asztalnál ült és a kit a czár kegyeivel elhali mozott.

Ime most kiesett az uralkodó kegyeiből, száműzetésre jutott s nyomorult kunyhóban olyan ételekre van utalva, melyeket azelőtt még eselődéi is rosznaknak tartottak volna.

Körülfötte mindenfelől tenyegető arczok, senkinek egyetlen vigasztaló szava, egyet en bátorító tekintet nincs számára, reménytelen utazás áll előtte — Fragére közel volt a kétségbeeséshez.

— Fragére, válnunk kell, szót a vele barátságban álló tiszt, a ki idáig lovagolt; mit tehetek önert?

— Beszéljen a czárral, — dadogott a szerencsétlen.

— Lehetetlen, kívánjon bármit, csak ezt nem. Biztonságba helyezhetem-e vagytonát, addig, a mig haza jöhet?

— Tehát van reményességem arra, hogy haza térjek, nem vagyok öökre száműzve?

— Ah, dehogyan!

— Hogyan? beszéljen kérem!

— Tudja meg hát, hogy a czár hat évre helyezte önt száműzetésbe.

— Hat évre — sobjajtott a szerencsétlen színész. — Hat évre, Szibériába!

s ez esetben a debreczeni indítványhoz hozzá járul, a mire Debreczen város küldötte kijelentette, hogy a székesfehérvári indítványnak az indokok közé alkalmas helyen felvétele elfogadja s ismételve ajánlotta indítványának elfogadását.

Elnök az értekezlet határozataként ki mondta, hogy azon kérvény intézendő a törvényhozáshoz, miszerint a törvényhatósági joggal felruházott városokra ne terjesztessenek ki a kérdéses törvényjavaslatok intézkedését.

A kérvény szerkesztésére albizottság küldött ki, melynek tagjai: Münster Tivadar elnöke alatt Kovács Sándor, Mayer János, Halmos József, Zechmeister Károly, és Dr. Gertinger Pál jelöltettek ki.

Az október 25-iki értekezlet az albizottság által szerkesztett kérvényben foglaltakat elfogadta; azonban

A d i n g e r János pécsi polgármester indokolt javaslatára a kérvényt emlékirattá átalakított s az emlékiratnak kinyomatását s a meghatározott helyekre eljuttatását, illetve szétosztását rendelte el.

Ezek előre bocsátása után im itt közöljük a tanácskozási jegyzőkönyveket és az emlékiratot egész terjedelemben és hiteles szövegben, a mint következnek:

Jegyzőkönyv.

felvétel Budapest 1888. évi Oct. hó 24-én. Jelen voltak:

Az egyes szab. kir. városok képviselőiben: Arad: Salacz Gyula polgármester, Baja: Drescher Ede polgármester, Debreczen: Simonffy Imre polgármester, Kovács Sándor főjegyző, Győr: Zechmeister Károly p. m. H. M. Várhely: Nagy Sándor főkapitány, Draskovics Árpád tanácsnok, Kecskemét: Keresztes János főjegyző, Horváth Adám országgy. képviselő, Kolozsvár: Albach Géza polgármester, Szvaesina Géza tanácsnok, Kassa: Münster Tivadar polgármester és Halmos József bizottsági tag, Antal Emil biz. tag, Komárom: Tátray József p. m. Maros Várhely: Györfy Péter p. m. és Bozsa Miklós orsz. képviselő, Pancsova: Mattanovich Adolf főjegyző, Paulovits Miklós és Rada Ignác bizottsági tagok, Pécs: Aidinger János polgármester, Majoros Kálmán főjegyző, Pozsony: Dröxler Gusztáv alpolgármester, Andrassy Aurél tanácsnok, Mayer János főjegyző, Szilágyi Dezso és Neiszidler Károly orsz. képviselők, Selmeczbánya: Ocsoszy Vilmos polgármester, Sopron: Gebhardt József főjegyző, Szabadka: Mamuzits Lázár polgármester, Ivanits István főszámvevő, Szathmár-Németi: Herman Mihály főjegyző, Székesfehérvár: Havranek József polgármester, Dietrich Szilárd és Diebellő György biz. tagok, Temesvár: Nagy László h. p. m. Újvidék: Schreiber O. Antal főjegyző, Versecz: Seemayer János polgármester, Zombor: Dr. Csíhas Benő polgármester, Dr. Gertinger Pál aljegyző. — Münster Tivadar Kassa sz. kir. város polgármestere a megjelenteket üdvözlendő, előterjeszté, miszerint tekintettel azon kiváló fontosságra, melyet a sz. kir. városok élet érdekeire nézve, az italmérsi jogról, és annak megváltásáról szóló törvényjavaslatok bírnak, szükségesnek tartotta, hogy az érdekelte városok egységes fellépés és eljárás által, ezen javaslatok hátrányai lehetőleg módosíttassanak és a városok érdekei oly módon és mértékben figyelembe véssenek, hogy azok fejlődése ezen javaslatok törvény ereje emelkedése által ne akasztassék meg.

Felkéri ezután az értekezlet elnökét, hogy a jegyző választásra, minek folytán az értekezlet elnökül Simonffy Imre polgármestert Debreczenből, jegyzőül pedig Dr. Gertinger Pál Zombor sz. kir. város aljegyzőjét megválasztotta.

Az elnök az elnöki széket elfoglalván, felkéri Halmos József urat, mint Kassa sz. kir. város képviselőjét, miszerint a törvényjavaslatnak a városok érdekeit veszélyeztető részleteit előterjesztvén, tegyen az iránt is tárgyalás alapját képezhető javaslatot, mi módon volna ezen javaslatokkal szemben a városok érdeke megvédhető?

Halmos József bizottsági tag, Kassa szab. kir. város nevében az előterjesztést megtevén, az ennek folytán történt felszólalások eredményeképp elnök kimondja a határozatot, miszerint a megjelent szab. kir. városi megbízottak a törvényjavaslat oly értelmű módosítását tartják szükségesnek, miszerint a szab. kir. és a törvényhatósági joggal felruházott városok, — ezen törvényjavaslat határozmányai alól kivéssenek, egy ily értelmű indokolt felirat szerkesztésével, és az értekezlet elé leendő terjesztésével: Münster Tivadar, Kovács Sándor, Mayer János, Halmos József, Zechmeister Károly és Gertinger Pál dr. bizottsági tagok bizattak meg, a felirat pedig a holnap d. e. 10 órakor folytatólag tartandó értekezleten fog ezen bizottság által előterjesztetni.

Ezzel az ülés befejeztetvén, a jegyzőkönyv aláírattott.

Jegyzette: **Dr. Gertinger Pál m. k.** értekezleti jegyző **Simonffy Imre m. k.** kir. tanácsos, Debreczen sz. kir. város polgármestere, értekezleti elnök.

Jegyzőkönyv

felvétel a sz. kir. és a törvényhat. joggal felruházott városoknak, az italmérsi jog gyakorlásá iránt beterjesztett törvényjavaslatoknak módosítása iránti értekezletén. Budapest 1888 oct. 25-én.

Simonffy Imre elnök az értekezletet megnyitván, a tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után felkéri az albizottságot, miszerint a tegnapi megállapodás szerint alkotott felirati tervezetet terjessze elő.

A felirat ennek folytán felolvastatván, tekintettel arra, hogy a képviselt városok közül többen megbízottjaiknak olyféle utasítást, minél fogva ezen feliratot kötelező eg városaik nevében aláírhatnák, nem nyertek, az értekezlet ezen feliratot csak emlék iratnak határozta tekinteni és megbizta az elnököt, miszerint azt kellő számban sokszorosítani, a törvényhatósági joggal felruházott városoknak, a törvényhozás mindkét háza tagjainak, a pénzügy és belügyminisztereknek, a pénzügyminiszteri áramtiktárnak, s a sajtónak lehető kiterjedt módon leendő közírtételét céljából megküldeni sziveskedjék.

Ezzel az értekezlet befejeztetvén, miután még az értekezlet elnökének és Münster Tivadar Kassa város polgármesterének farszólásait, ugyszintén Pest, Pilis, Solt, Kis-Kun vármegye alispánjának, a megyeház termének átengedéseért, jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott, a jegyzőkönyv felolvastatván, hitelesítettett.

Jegyzette: **Dr. Gertinger Pál m. k.** az értekezlet jegyzője **Simonffy Imre m. k.** kir. tanácsos Debreczen sz. kir. város polgármestere, értekezleti elnök.

Emlékirat.

A törvényhatósági joggal felruházott városok küldöttjei által Budapest 1888 év október 25-én a megyeház nagytermében tartott értekezletnek emlékirata a regále megváltásáról és az italmérsi-jövedékről szóló törvényjavaslatok tárgyában:

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszter ur által az italmérsi rendezése és megváltása tárgyában legközelebb két törvényjavaslat nyújtott be a képviselőházhoz, a melyeknek különösen a jogosultak kártalanításáról szóló része leginkább a törvényhatósági városok érdekeit sulyosan érintvén; az ellen kénytelenek vagyunk felszólalni a következő indokoknál fogva:

I. Általában véve nem tarthatjuk igazságosnak a törvényjavaslatot, a törvényhatósági városokra nézve pedig még csak méltányosnak sem, sőt nagy mértékben károsnak kell azt eismernünk, mert

1. Talán bizonyításra sem szorul az a körülmény, hogy a regale jog olyan javadalmat képez, melynek jövedelme s így értéke a viszonyok fejlődésénél fogva évről-évre növekedik, melynek állaga még az ingatlanoknál is biztosabb, mert elpusztíthatatlan, az elemi csapásoknak és egyéb veszedelmeknek annyira kitéve távolról sincsen, fenntartása és gyarapítása ugyszintén költségbe is alig kerül.

Az állam ezen biztosan jövedelmező javadalmat oly papirokkal kívánja kártalanítani, melyeknek értéke és jövedelme hullámzóknak, sőt esetleg lényeges esőkénésnek van kitéve, míg az általa átvenni szándékolt javadalom esonkítatlanul fennmarad s ily módon a regáletulajdonosok hasonló értékét még részben sem nyernek.

2. De sérelmet és nagy károsodást rejt magában a törvényjavaslat azon intézkedése is, mely szerint a kártalanítás alapjául az az 1882. évi január 1-től számítandó öt évi átlagos jövedelem, illetve ennek adója szándékoltatik felvételni, mert ily módon a javadalom nem a jelen, tehát valódi állapotnak megfelelő, hanem ennél sokkal csekélyebb érték után váltatik meg.

A regále jövedelme ugyanis az utóbbi egy pár év alatt a városoknál nagyobbobbrészt igen tetemes emelkedést mutat p. o. Debreczen sz. kir. városnál, a korcsmáltást ezuttal számításon kívül hagyva, a pálinkaregále bérlete az 1882. évben 25,000 frtről 35,000 frtra, 1888-ban 47,300 frtra, a borregale pedig 1885-ben 10,000 frtről 16,000 frtra, 1888-ban 25,000 frtra emelkedett, a kezelési és egyéb költségek nélkül, tehát a tjavaslat szerint csak Debreczen városnál csupán a pálinka és borregaléra nézve az állam a mai tényleges állapot szerint több mint 26,000 frt évi jövedelemnek megfelelő tökévalyon birtokába teljesen ingyen fogna jutni — eltekintve azon jövedelemtöbblettől, mely jövőben a viszonyok fejlődése által mindinkább fokozódni fog és ugyanily eset, sőt még tetemesebb jövedelem és tökevesztés mutatkozik más városoknál is, mint Szabadka, Temesvár, Pozsony, Komárom, Selmecz és Bélabánya városoknál.

3. További sérelmes intézkedés a törvényjavaslatnak az, hogy a kiszámított évi átlagos jövedelemből kezelési és egyéb költségek ezimén 15 százalék kivétel nélkül levonatni célozzatik s kártalanítási összeg gyarapítását az ily módon fennmaradó jövedelem huszszorosa vétetik.

Köztudomású dolog, hogy ezen javadalom rendszerint bérbeadás után tétetik jövedelmező s ily módon — különösen a városoknál — a kezelés személyzettszaporítással és költséggel nincsen egybekötve s oly városoknál, hol a kezelés házilag vitetik, semmi esetre sem emésztik fel a jövedelem egyötöd részét, hasonlóképen s legnagyobb részénél költség nem fordul elő és hol előfordult, zárszámadással igazolható, hogy még a jövedelem 2 százaléka sem haladja meg. A bor regále jövedelem pedig a közlebbi időben a bor és hufogyasztási adók beszedésére szerezett hivatal kezelése alá van utalva s így

ennek kezelési költségei az említett adók terhére esnek.

4. Kifogás alá vehető még a törvényjavaslatnak azon intézkedése is, mely szerint a kártalanítás összegének megállapítása a királyi adófelügyelővel való egyezkedésre bízatik, — melynek nem sikerülése esetében az elhatározás joga utolsó fokban a pénzügyminiszternek hagyatik fenn.

Ismeretes dolog, hogy az ilyen alkudozásoknál a pénzügyi kormányzat közgei utasításokhoz vannak kötve, a melytől feleltre vonás nélkül el nem térhetnek s az ilyen alkudozások eredményén hihetőleg mit sem fog változtatni azon körülmény, hogy a felett utolsó fokban kizárólag magának az egyik érdekelt félnek, az államnak képviselőjében a pénzügyminiszter bíraskodik.

Kivánatos volna tehát, hogy a megváltási összeg megállapítása iránt folytatandó egyezkedés felett az utolsó fokban az érdekelte feleken kívül álló valamely fórum p. o. a pénzügyi közigazgatási bíróság határozzon.

Ép oly kevéssé tartjuk igazságosnak, hogy a törvényjavaslat szerint annak elhatározása, hogy mely épületek kisajátítandók, egyedül az államkincstár akaratára van bízva.

II. A mi közlebből a törvényhatósági városokat a kérdéses törvényjavaslatokra vonatkozólag illeti erre nézve még a következőket hozzuk fel:

Az államok sorsának intézésére hivatottak már a legrégebb időben belátták azt, hogy az anyagi és szellemi erők a városokban összpontosulván, ezek e szerint az állam testének esontjai és vérei, minél fogva a városok felvirágoztatása nálunk is, de különösen a nyugoton a fejlődésnek mindenkor főgondját képezte, a mint hogy a tapasztalás is azt igazolja, hogy csak azon nemzetek és államok lettek valóban erősek és hatalmasok, melyekben kifejelett ésvirágzó városok nagyobb számmal voltak, mert az államhatalom változhatik, de a városokban rejlő anyagi és intellektuális erő hová előbb érvényre emeli magát, a mire talán példát sem kell felhozniunk.

Az állam érdeke is azt kívánja tehát, hogy a városok folytonosan fejlődjenek és gyarapodjanak, annak polgárai ugy anyagi, mint szellemi erőben növekedjenek.

Nem kívánunk ezuttal panaszkodni a felett, hogy nálunk a városok még a régebbi időkben kiváltságokkal és mentességekkel láttattak el s ily módon gyarapítottak, addig az újabb időkben az állam részéről legalább a közigazgatás fenntartása érdekében nemcsak az egyéb más törvényhatóságokkal egyenlő ellátásban nem részesülnek, de e tekintetben egyedül a saját erejükre vannak utalva, ha nem csupán azon terhekre kívánunk rámutatni, melyeket a városok az állam helyett a saját erejükből viselni kötelesek.

A városok a nélkül, hogy az államtól kárpótlást nyerne — az állami közigazgatást közvetítik, a mit a vármegyék az államköltségén teljesítenek. A városok az állami adó behajtását, kihágásoknál és a közegyi bíraskodással az igazság szolgáltatás egy részét, a kincstár érdekében való pereskedést, a katonai állást teljesítik, az árvaigyeket ellátják, állami intézmények létrehozásához és fenntartásához sok áldozatot hoznak s ez által az állam kincstár tetemesen segítézik, egyházakat és iskolákat segélyeznek, művelődési és humanisztikus intézményeket fenntartanak és gyámolítanak, közegyszegügyi viszonyaikat fejlesztik, a csend és rend fenntartásáról, valamint a vagyon és élet biztonságáról a sajátjokból gondoskodnak, ugy hogy az államnak az igazságszolgáltatáson és a külvédelmen kívül a városi polgárok számára alig marad fen valami azon feladatokból, a miért az emberek az államot alkotják s a sulyos pénz- és vér-adót fizetik.

A városoknak az említett feladataik teljesítésére jövedelmeiknek szaporításáról gondoskodni kell s a hol elegendő tökévalyon nincsen, melynek jövedelme a kor fokozódó igényeivel mindig növekedő kiadásait fedezhetné: ott a polgárok az állami adón felül gyakran igen magas pótdadóval terheltettek meg.

A kérdéses törvényjavaslat szerint a városoktól egy olyan biztos és tekintélyes jövedelmi forrás szándékoltatik elvonatni, melynek jövedelme a viszonyok fejlődésénél fogva folytonos emelkedésben van, s ez által a városok olyan sérelmet éjtetik, melyet azok sem multjoknál, sem pedig a jövőbeli hivatásuknál fogva meg nem érdemelnek és a mi által fejlődésükben nemcsak meggátoltatnak, de sőt vissza is vettettek.

Ennélfogva a törvényhatósági városok a regále megváltásánál a községekől és magán birtokosoktól külön veendő figyelembe, mire nézve még az alábbi körülmények is indokul szolgálhatnak:

1. A számításon, mely szerint a megváltás alapjául az 1882—1886. évi átlagos jövedelem vétetett — a pénzügyi kormányzat azon feltételez vezethette, hogy a kártalanítási összeg emelése érdekében a későbbi években esetleg kijátszások történhetek, mely feltételezés a városokra nézve teljesen elesik, mivel a regalék jövedelmei ezeknél kormányhatóságilag megvizsgált és helyben hagyott költségvetésekkel és számadásokkal, tehát közokiratokkal pontosan kimutathatók, tehát a városoknál kijátszás nem történhetett.

Ezen oknál fogva a kártalanításnak a megváltás időjében kimutatandó jövedelem és

nem az adó alapján kell történni. Sőt az eddig elért akár legutolsó évi jövedelem alapján sem állapítható meg minden városnál ezen jognak valódi értéke, a mennyiben a italmérsi jognak expanzív természetére való tekintettel annak megközelítő valódi értéke csak ugy kideríthető, ha a kincstár bizonyos számú évekre e jogot egyöntetű kezelési alá venné.

2. A városokra nézve további sérelmet tartalmaz a törvényjavaslat azon intézkedése, hogy a megváltási összegek utáni kamatok az átmeneti időtartam alatt évenként utólagosan s végleges rendezés esetén pedig valószínűleg fél vagy egész évenként szintén utólag fognak fizetettetni.

Emez intézkedés — ha törvényerőre emelkedik — a városoknál a kiadások fedezése körül nagy zavarokat, minden esetre pedig tetemes károsodást fog okozni, mert a regále jövedelem azok bevételeinek egy igen tekintélyes részét képezi, mely házi kezelés mellett, havonként, bérbeadás mellett pedig negyedévenként előre szokott befolytani s ha a városok ezen bevételeket egy félévben, vagy éppen egész éven át nélkülözni kénytelenek lesznek: eme körülmény reakció nézve sulyos következményekkel járhat, a mennyiben a város kénytelen lesz vagy pótdadóhoz folyamodni, vagy pedig az összeget kölcsönözni venni, mely utóbbi esetben annak egy évi kamatait méltatlanul elveszteti, az előbbi esetben pedig a polgárok fognak — különben is nagy adókat hoznak — méltatlanul megterhelhetni, míg az állam a birtokába vett javadalmak hasznait már az 1890 év elejétől fogva élvezni fogja.

3. Sérelmesnek találjuk azt is, hogy az italmérsi törvényjavaslat nem gondoskodik arról, hogy az ös. §-ban előre látott 6 éven túl is a megváltandó jogok megmaradhassanak volna a városok kezelésében és kihasználásában, mely czél elérhető lett volna ugy, hogy egyrészt a kincstár nemcsak hogy kárt nem szenvedett volna, hanem tekintve, hogy a megváltandó jogok a kormány beismérése szerint is fokozódásnak ösvendek, 5—5 évi cyclusokban a jövedelem biztos és előre megállapíthatott fokozódására számíthatott volna, másrészt pedig a városok ugy ezen fokozódás révén, valamint az által, hogy a városok e jogokat természetesen előnyösebben értékesíthetik, mint a kincstár, a kártalanítás által élvezett jövedelem, legalább egy részét visszanyerhetnék volna.

4. Sérelmesnek találjuk továbbá a törvényjavaslatban foglalt megváltási eljárást, mert e tekintetben helyesen csak ugy lehetett volna intézkedni, hogy a megváltási eljárás első sorban a városokkal kísértessék meg és hogyha akként intézkedett volna, hogy azon esetben, ha az illető városok a pénzügyi közegek által kipuhatolt fogyasztási mennyiség alapján kiszámított megváltási összeget megajánlják, a kincstár köteles lenne a jogok használatát 5—5 évi cyclusokra a városoknak minden verseny kizárásával még azon esetben is átengedni, ha netalan magán-személy vagy más testület által magasabb megváltási összeg ajánlatnak meg.

5. Sérelmesnek látjuk a megváltási törvényjavaslat azon intézkedését, mely szerint az italmérsi adó után közegyi pótdadót kivetni nem szabadna és az italmérsi jövedékről szóló törvényjavaslatnak intézkedését homályosnak tartjuk, szemben a megváltási törvényjavaslat fennebb idézett rendelkezésével, miért is ezen utóbbi intézkedés érthetőbben és világosabban lett volna szövegezendő.

6. Sérelmesnek tartjuk a törvényjavaslat azon intézkedését is, mely szerint az italmérsi gyakorlat az illető városok területén, első sorban nem az e város kötelekhez tartozóknak tartatott fenn, miután minden város természetesen érdeke megkívánja, hogy azon személy, ki a területen jogokat gyakorol, — ugyanazon város illetőségéhez is tartozzék.

7. Hogy a regále megváltásról szóló javaslat, a városok speciális viszonyainak tekinteten kívül hagyása mellett készült, bizonyítja azon körülmény is, hogy a tervezett megváltás azon jogokra, melyek némely városok által évszázadok óta, acise szedési jog, italmérsi engedélyezési díjak ezimén kiváltságok privilégiumok s statutumok alapján, az italmérsi joggal kapcsolatosan és ebből folyólag folytonosan gyakoroltattak, világosan ki nem terjed. Az ezen jog birtokában álló városok érdeke pedig okvetlenül megköveteli, hogy ezen értékes jogok megváltása tekintetben határozott intézkedés vétetett volna fel az alkotandó törvénybe.

Mindezeknél fogva a törvényhatósági joggal felruházott városoknak kérniük kell a törvényhozástól, hogy a panaszolt törvényjavaslatokból hagyassanak ki.

Kelt mint fent.

Simonffy Imre kir. tanácsos, Debreczen szab. kir. város polgármestere, értekezleti elnök.

Dr. Gertinger Pál, Zombor szab. kir. város 1-5 aljegyzője értekezleti jegyző.

Napi hírek.

— Nagy Pál főiskolai tanár temetése óriási közönség részvéte mellett ment végbe. Városunknak minden társadalmi osztálya párt és felekezeti különbség nélkül képviselve volt az imponans gyászszertartáson. A nagytemplom zsutolásig megtelt gyászoló közönséggel, mely előtt Csiky Lajos hittanár és kollégiumi lelkész mondott megindító szép halotti beszé-

det. A k...
Imre ki...
Rezső p...
lelkéssz...
keres...
kegyesre...
ref. elem...
és meg...
jait, vár...
növendék...
logusok...
A kos...
jezőtő...
következ...
testvére...
„Szerete...
„Szerete...
tálybeli...
gymn. t...
ezeni jog...
tanítván...
főiskolai...
sunknak...
társunk...
függette...
debr. ip...
— Nagy...
csay Ist...
„Nagy...
„E. L...
nak V...
adták, K...
Lajos, K...
kács Au...
küli kos...
koporsó...
temetőb...
Kál m...
fajdalm...
hál y...
haloth...
iskolai...
Sándor...
emléke...
démia...
védtem...
koszoru...
tisztel...
közöns...
—
fizető...
névjeg...
ellene...
tárgya...
felebbe...
nyes, m...
mány...
egész...
—
városi...
lévőleg...
nuló u...
vasárn...
az árva...
K o s...
az új...
gyonta...
neműl...
kaptak...
gondn...
Lajos...
ugy az...
nepély...
nézte...
rubáz...
—
terüle...
tett e...
élve...
fiu, 1...
könyv...
fiu, 1...
élve...
összes...
Megh...
nőnen...
18, r...
—
hivás...
ezek...
gal h...
szóló...
keik...
tarts...
felhí...
—
vasár...
pésté...
rák)...
visel...
mag...
delm...
gozd...
nem...
Az...
kony...
Az...
mess...
az a...
élen...
Puls...
szőn...
a na...
alak...
a k...
—
érve...
tegn...
azt...
össz...
mák...
akk...
már

ni Söt az ed-
vedelem alap-
den városnál
mennyiben a
nézetére való
valódi értéke
stár bizonyos
a kezelés alá
bbi sérelmet
intézkedése,
táni kamatok
enként utóla-
n pedig való-
szintén utó-
törvényerőre
kiadások fed-
minden esetre
okozni, mert a
inek egy igen
hézati kezelés
mellett pedig
otryoi s ha a
deléven, vagy
kénytelenek
nézve súlyos
mennyiben a
adához folya-
kölcsön ven-
évi kamatait
esetben pedig
is nagy adó-
hegterhelést,
t javadalmak
től fogva ál-
t is, hogy az
gondoskodik
látott 6 éven
gmaradhattak
kihasználta
volna úgy,
ak hogy kárt
ekintve, hogy
ny beismerése
nek, 5-5 évi
és előre meg-
határozott vol-
ezen fokozó
gy a városok
nyösebben ér-
kártalanítás
bb egy részét
rovábbá a tör-
vátsai eljárás-
ak úgy lehe-
megváltási el-
kísértessek
kedett volna,
tő városok a
tolt fogyaszt
ott megváltási
r kötelek a
egynsokra a
zárásával még
talan magán-
magasabb
meg.
megváltási tör-
mely szerint
tadót kivetni
vedékről szóló
homályosnak
törvényjavaslat
mért is ezen
világosabban
törvényjavaslat
nt az italmé-
sok területén,
telékekhez tar-
minden város
a, hogy azon
gyakorol, —
s tartozzék.
altársól szóló
viszonyainak
t készült, big-
a tervezett
k némely vá-
sezedési jog,
imén kiváltás-
lapján, az itál-
ébből folyólag
lágosan ki nem
álló városok
öveteli, hogy
tekintetében
olna fel az al-
törvényhatósági
érmők kell a
olt törvényja-

det. A közönség soraiban ott láttuk Simonffy Imre kir. tanácsos polgármestert, Szakszó Rezső prépost plebánust; a helybeli ev. ref. lelkész kart, az összes főiskolai, reáliskolai, keresk. akadémiai, gazdasági tanítványi, a kegyesrendi gymnasiumi tanárokat, az ev. ref. elemi iskolák tanítóit testületileg városi és megyei tisztviselőket, a presbiterium tagjait, városi, bizottsági tagokat. A főiskola növendékei: gymnászták, jogászok és theologusok tömegesen voltak jelen. A koszorúk, az általános kegyelet kifejezői nagy számmal érkeztek. A koszorúk következő feliratokat viselték: „A legjobb testvérnek — Felső Vályi Nagy Gusztáv.“ „Szeretett sógorának — Szántay Géza.“ „Szeretett osztálytanárunknak — a VII. osztálybeli tanulóknak.“ „Nagy Pál tanárnak — a gym. tanulóknak.“ „Nagy Pálnak — a debreczeni joghallgatóknak.“ „Nagy Pálnak — volt tanítványai.“ „Szeretett kartársának — a főiskolai tanári kar.“ „Szeretett pályatársunknak — a reáliskola tanárai.“ „Hü elvtársunknak Nagy Pálnak — a debreczeni függetlenségi párt.“ „Tisztelet jelölő — a debreczeni iparos kör tagjai.“ „Az igaz barátunk — Nagy Elek és neje.“ „A jó barátunk — Barcsay István.“ „A jó barátunk — a Stahl család.“ „Nagy Pálnak — Szepessy Antal és neje.“ „F. L. K. A. S. E. T. A.“ (A megboldogultnak V. oszt. növendékei, kik zsebpénzükből adták össze a koszorú költségeit: Frater Lajos, Komlósy Arthur, Soltész Elemér, Takács Aurél.) Ezeket kívül számos feliratnál küli koszorút küldött a baráti szeretet. A koporsót az óriási közönség a péterfia utczai temetőbe kísérte ki. Itt előbb Géresi Kálmán esetelte a fői kola vesztését és fájdalmát, aztán pedig Szabolcska Mihály intezett néhány bucsuzót a kedves halottnak. A temetésen közreműködött a főiskolai énekhar és a városi dalárda Mácsay Sándor karmester vezetése alatt. Legyen áldott emléke!

— **A hősök emléke.** A helybeli jogakadémia polgársága által az 1848-49-iki honvédtemetőben nyugovó hősök sírjának megkoszoruzására a rendező bizottság hazafias tisztelettel utoljára meghívja Debreczen város közönségét.

— **Debreczen sz. kir. város legtöbb adófizető polgárainak a következő évre érvényes névjegyzéke véglegesen össze van állítva.** Az ellene beadott néhány felebbezést a napokban tárgyalta a bíráló választmány. Valamennyi felebbezést elvetette. Így az a névsor érvényes, melyet megelőzőleg az igazoló választmány összeállított s a melyet annak idején egész terjedelmében közöltünk.

— **Árvák felruházása.** Kövesdy János városi biz. tag áldozatkészségéből — tudvalevőleg — minden évben 50 városi árva tanuló nyert teljes téli ruhát. A közeleg telre vasárnap osszította ki a városi hatóság által az árvák felügyeletére alakított bizottság, Kóros Lajos közigyám elnökelete alatt az új téli öltözöket 25 leány és 25 fiu va gyontalan iskolás árva között. Alsó fehérneműket, jó meleg felső öltönyt és csizmát kaptak az árva növendékek, kik gyámjaik, gondnokaikkal együtt voltak jelen. Koszorus Lajos alkalmi rövid buzdító beszédet intezett ugy az árvákhoz, mint ezek gyámjaihoz. Az ünneplés színeszettel, megindító jelenetet végig nézte Kövesdy János ur is, a kinek ez az idej ruházat 583 forintba került.

— **Népesedés.** Debreczen sz. kir. város területén okt. 21-27-ig terjedő héten született ev. ref. (1237-1269 anyakönyvi tétel) élve 18 fiu, 13 leány, halva 2 fiu, együtt 20 fiu, 13 leány — 33. R. kath. (280-283 anyakönyvi tétel) élve 5 fiu, 2 leány, halva 1 fiu, 1 leány, együtt 6 fiu 3 leány — 9. Izr. élve 2 fiu, halva 1 fiu, együtt 3. Született összesen 29 fiu, 16 leány — 45 gyermek. Meghalt ugyanezen idő alatt: 14 fiu — 10 nőnemű — 24 egyén. — Ezek közül ev. ref. 18, r. kath. 4, izr. 2.

— **A rendezett tanácsu városokhoz felhívást intezett Zalaegerszeg város, hogy ezek is, ép ugy mint a törvényhatósági joggal bíró városok, a regaló megváltásáról szóló törvényjavaslat által fenyegetett érdekeik megóvása céljából közös értekezletet tartsanak Budapesten. Az értekezlet idejét a felhívás nem jelöli meg.**

— **A magyarországi szabadkőművesek vasárnap tartották évi nagy gyűlést** Buda pesten, melyen a vidéki és a határszéli (oszt rák) pákolyok is nagy számban voltak képviselve. Az évi jelentésből kitűnik, hogy a magyarországi szimbolikus Nagypáholy védelme alatt az idén 40 szabályos páholy dolgozott. A múlt évben nemcsak a tagok, hanem a páholyok száma is szépen szaporodott. Az ezek kezelése alatt levő különböző jótékony alapok megközelítik a 140,000 forintot. Az évi jelentést számot ad még a szövetség messze kiterjedő humanitárius működéséről, az adminisztrációjáról és az egyes páholyok élénk tevékenységéről. Említésre méltó, hogy Pulszky Ferenc nagymesteri állásáról leköszönt s a közgyűlés új tisztikart választott; a nagypáholy előtt ma is több új páholy alakítása iránt beadott kérelem fekszik, mit a közgyűlés örövendes tudomál vett.

— **Hajdúvármegye virilistáinak 1888-ra érvényes névjegyzékét közli egyik lap** tarsunk tegnapi számában, azon megjegyzéssel, hogy azt az állandó bíráló választmány állította össze. Holott ezen névsort az igazoló választmány állította össze, ez előtt egy hónappal s akkor azt mi is közöltük. A bíráló választmány azonban még nem is tárgyalta ezen

névsor elleni felszólásokat és felebbezéseket, sőt még ülésének ideje sinesen kitűzve gr. Dégenfeld József főispán által. E szerint az az említett névjegyzék véglegesen megállapítottnak nem is tekinthető.

— **Debreczeni ifju lett a Radvánszky br. család** névelő. A főiskolai tanárkar ajánlatára debreczeni fiu, Török Imre 4 th. nyerte el a nevelőséget Radvánszky Géza gyermekei mellett.

— **Meghaltak** a múlt héten (I. ker. 470 477 f. sz.) Balkó Zuzsanna 14 é. ref. tudóvész. Özv. Lakatos Gáborné 79 é. ref. verhas. Szabó leány, r. kath. halva sz. Booskai Róza 1 é. ref. béh. Nagy Pál 41 é. ref. agyszéhhűdés. (II. ker. 376 f. szám) Gültl Nándor 59 é. r. kath. gutautés. Magyar? fiu ref. halvasz. Winkel Adolf 30 é. izr. tudóvész? Nagy Erzsébet 7 é. ref. tudóvész. Szabó Albert 6 h. ref. béh. (III. ker. 621-634 f. sz.) Ulrich József 44. é. r. kath. hagymáz. Nagy Ferenczné Pataki Zsófia 38 é. ref. öngyilkosság. Kiss János 6 é. ref. béh. Özv. Szilágyi Imréné 70 é. ref. gutautés. Dániel? fiu. r. kath. halva sz. Molnár? fiu ref. halva sz. Fogl? fiu izr. halva sz. Özv. Mester Jánosné 74 é. ref. aggkór. Özv. Szilágyi Andrásné 80 é. ref. gutautés. Kondor, Pál 4 h. ref. tudó lob. Fábán? fiu ref. halva született. Kerek Mihály 32 é. ref. hagymáz. Tóth Mihály 42 é. ref. szervi szivbaj. Erdődy Eszter 2. é. ref. veselőb.

— **Telek Samu grófról, a debreczeni főiskola egykori növendékéről, ki expedíciót szervezett** Afrikába, hosszu ideig nem hallott szommi hír. Most a Reuter Agencz Londonon át jelenti Zanzibarból: Telek Samu gróf Hohner hadnagy kíséretében okt. 24 én az ország belsejéből legjobb egészségben Monitossába érkezett. A gróf Bassonrok nevű új tavat fedezett fel, mely a Baringótól északra fekszik. A felfedezett tó az északi szélesség 6°24' től az 5°-ig terjed. Nyugotra fekszik a Samburea és a Bassonebur-tó. Két nagy folyó ömlik a tó északi részébe, az egyik északról, a másik nyugatról.

— **A phonograph először is** Gladstone-nál veszik alkalmazásba. Gladstone a jövő hónapban Birminghamban beszédet mond a Home rule javára s az alkalommal több phonograph jegyzi fel az ő beszédét. Az egyiket lepecsételve a Birminghami múzeumban helyezik el s azt Gladstone halála után nyitják fel, hogy a jövő nemzedék is fogalmat nyerjen Gladstone szónoki tehetségéről. A többi phonographot Irlandba s Amerikába viszik, hogy ismételjék Gladstone beszédét.

— **Nászút közben.** Francia lapok hoznak hírt egy fiatal párról, mely épen mézes heteit éli. A fiatalok az Atlanti óceánon egy gőzös fedelzetén ismerték meg egymást. A fiatal embernek Oroszországba kellett fordulnia, hogy szüleitől engedélyt kapjon a leány nőül vételére s az engedélyt Svédországban tartózkodás alatt kapta meg, a lány atyja Angliából adta beleegyezését, a házassági szerződés New Yorkban kötött meg s az esküvőt Algériában ünnepelték. A fiatal pár onnét elutazott és senki sem tudja, — hogy most a világ mely részében éli mézes heteit.

— **Második termés.** A péterfiautczai 841 sz. ház udvarán egy almfa a nyár végefelé másodsor kezdett virágozni. A hálás almfa még tovább ment s a meleg őszi napokat arra használta fel, hogy gyümölcsöt is hozott. Ezen második termés gyümölcsei már diónyi nagyságúak. — Arra azonban aligha lesz ideje a derék almafának, hogy azokat meg is érlelhesse.

— **Az ártézi kut** tegnap 455.10 méter mélységű volt. A furógép még mindig agyagot kevés homokkal keverten hoz fel.

— **A sz. kir. és önálló törv. hat. joggal felruházott városok értekezletéről** terjedelmes közleményt hozunk lapunk mai számában. Ezen értekezlet lefolyását ugyan ismertettük már. Minthogy azonban a fővárosi lapok, melyekből tudósításunkat mi ismertettük, ezen értekezletről ellentétes, téves és hiányos tudósítást hoztak, a tárgy fontos, közérdekű voltánál fogva érdemesnek tartottuk egy teljesen hiteles és megbízható forrás után közé tenni ezen mai közleményt, mely magában foglalja az értekezleten fölvetett hiteles jegyzőkönyveket és egész terjedelmében az emlékiratot. Az értekezlet megbízásából városunk polgármestere Simonffy Imre kir. tanácsos fogja ezen emlékiratot s jegyzőkönyveket a kor mányhoz, az országgyűléshez és az önálló törvényhatósági joggal bíró városokhoz megküldeni.

— **A hasi hagymáz** még mindig járvány-szerűen uralkodik városunkban. A múlt héten is két halálesetet okozott. Igen okosan teszik az emberek, ha óvják magukat a meghűléstől, mely könnyen maga után vonhatja a veszedelmes betegséget és ha szigoruan alkalmazkodnak a tanács által kihirdetett óvó szabályokhoz.

— **A nagyhatvan utczai baromvásártéri vasút** a közönség kényelme szempontjából, kedvezményes bérletjegyeket boosított ki, melyek elárúsítása végett Weinberger Lajos, Katz Jakab, Mendelovics Lajos és Markus Miksa tözsdei ben kaphatók Ily bérletjegyek ára 10 db, 85 kr, 25 darab pedig 2 trt s a baromvásártérig való kiutazásra és visszafővetelre jogosítják a bérletet. Debreczen, 1888 okt. 29. Zelenka S. üzlet vezető.

— **A világ leggyorsabb gépe.** A párisi „Figaro“ egy felette megiepő és csodás találmányról ír, mely ha tényleg teljesíteni

tudja a neki tulajdonított munkaeredményt, bizonyára óriási feltűnést fog okozni. Egy eddig ismeretlen rendszerről van szó, a mely segítségével a vasuti mozdony óráként 400 kilométernyi gyorsaságot fog megtehetni. A páratlan találmány lehetővé teszi, hogy az utazó negyven perc alatt érjék Párisból Havrebe vagy Calaisba, két óra alatt Párisból Marseillebe, nyolc óra alatt Pétervárra stb. utazhatik és tegyük még hozzá, hogy a esudálatos utazás tartama alatt az utazó teljesen ment minden veszélytől. E gép ki nem siklik és össze nem ütközik. A találmányt párisi mérnökök használhatónak mondják.

— **Helyes-e a nagysám és nagysád kifejezés?** Erre nézve Komáromy Lajosnak a „Magyar Nyelvőr“ egyik régebbi számában található észrevételei szolgálhatnak irányadóul: 1. A nagysám egyáltalában hibás kifejezés és semmi esetben sem használható. 2. A nagysád csak vele való beszélésben, akkor is csak ön helyett mondható, ha t. i. nagyobb tiszteletet akarunk kifejezni. Semmi esetre sem használható tehát meg szólításokban, jelzővel vagy megelőző névvel. pl. Matild nagysád! 3. A róla való beszélésben csupán nagysága vagy ő nagysága a helyes; s ez már felveheti maga elé az illető nevet is, mint birtokos jelzőt; pl.: az nem Margit, hanem Riza ő nagysága volt. 4. A többesben nem jó nagysádotok, hanem nagyságotok s harmadik személyben nagyságuk, mindezek mellett az állitvány egyes, mint: Nagyságotok meg fog boosítani. A nagysád, — mint a nagyságot rövidített alakja, jogos, ép így lett a kegyelmedből a rövidített kend. — De ha a „Matild nagysám!“-at, meg az „Igen tisztelt Nagysád!“-at elhagyjuk, mivel helyettesítjük? Bizony itt nincs más mód, mint a már kissé mindennapiasnak talált „Margit kisasszony kifejezéshez folyamodnunk! ha jól akarunk magyarul beszélni, a második esetben pedig a „Nagyságos kisasszony!“ vagy „Nagyságos asszonyom!“hoz.

— **A francia tanítónők száma.** Franciaországban a legújabb statisztikai kimutatás szerint 1882 óta nem kevesebb, mint 125,000 nő nyert az elemi iskolák érvényes oklevelet, 13,000 pedig a felsőbb oktatásra jogosító képesítést. A 20,000 nyilvános és 3000 magániskolában azonban az évi hiány átlag csak 1600, esetleg 1700; ennek követ kezében még 71 évre volna szükség, míg mindazon nők, kik 1882 től 1888 ig oklevelet nyertek, elhelyezést nyerhetnek.

— **Az Emlékkert titkaiból.** Sütét, nátha termelő éj feküdt a hervadó Emlékkertre. A fák között három szerelmes macska énekelt szerenádokat. J. János ur hallgatta egyedül. — Voltaképen nem is azért ment oda az éj óráiban J. János ur, hogy a macskák szerenádját hallgassa, hanem egy levél miatt, a a melyet tegnap délután vitt hozzá egy majster-tenyértől szurtosképi suszter növendék. — A levélben ez a velős értesítés állott: „A legvastagabb fa alatt várhat!“ — Mikor J. János ur odajutott a fához, ott már a fa dereka helyett egy hölgynek a karcsu derekát ölelhette. Suttogások voltak hallhatók, és közben közben cuppanások. Hogy mi cupogot, azt nem tudjuk, talán savanyúvizet üvegekből szedtek ki dugókat. — Egyszer csak megzörrentek, aztán recsegetek, ropogtak a vastag fának a fölso ágai s a cupogatók elé egy sötét alak pottyant. Főltapáskodott a földről s a nélkül, hogy a hátára ragadt port illendően leverte és bemutatón kezdte volna a beszédet, így ordított a hölgyre: „Tehát igaz!“ — „Mit akar maga?“ — szöjt J. János ur. — „Megölni, kutyák!“ — „De miért?“ — „Még kérdezted!“ — „Dehát ki vagy te?“ — „Tudja azon högy!“ — „Mi a neved!“ — „N... Márton segédesizmadia!“ Erre a feleletet egy csattanás volt. Hogy mi csattan, azt nem tudjuk, talán egy csordásosor. — A csattanásra egy puffanás volt a viszonzválasz. Hogy mi puffant, nem tudjuk; lehet, hogy egy zsákok ütöttek oldalba fölújtt marhabölyggel. Aztán nyekkent valami, — valószínűleg dudát vágtak a fa derekához — s a hölgy sikongatott, — talán a hangját próbálta. Végre elcsöndesült minden, csak a macskák folytatták a szerenádjukat s az éjjeli ör hortyogása rémitette a denevéreket.

A darab bohó atosan szött meséjéből következőket adjuk:

A rezervisták közül legelőször is Látrányi Oszkár fiatal mérnök érdekel bennünket, a ki éppen most házasodott meg s ifju neje, apósa Butter Flórián és anyósa kíséretében megjelenik a vasuti állomáson, hogy nászutra induljon. Látrányi még találkozik is régi ideájával, Virányi Rózsa operettékesnővel, a ki éppen Vácra megy vendégszerelpeni. Szegény Látrányi azonban szintén Vácra kerül, mert az állomás kapja a rendeletet, hogy mint tartalékos közhonvédnek be kell rukkolnia öt heti fegygyakorlatra Vácra. Kiszakították felesége karjai közül s elviszik. Utána mennek azonban anyósa és felesége, sőt apósa is, a ki mint csésalap férj Virányi Rózsa után szalad. A második felvonásban kiderül, hogy Látrányi kapitánya, Mordály ugyanaz, a kinek Butter a lánya kezét odaigérte, a mire a kapitány erősen igényt tart. Látrányi, hogy a kaszárnán kívül, a hotelben való lakásra engedélyt nyerjen, bemutatja feleségét a kapitánynak, de nem az igazit (a ki a kapitány jegyese), hanem Virányi Rózstát. Ebből, Butter csapadárságából, a rászédett kapitánytól való féltelméből s Butterné arra irányuló kísérletéből, hogy férje szerelmét megszeresse magának, keletkeznek a harmadik felvonás rendkívül mulatságos bonyodalmai, melyek azzal végződnek, hogy Látrányi kiugrik az ablakon s elmenekül. A negyedik felvonásban aztán, mely Nagy Maroson Visegráddal szemközti játszik, kiderül, hogy tulajdonkép nem Látrányi, hanem Látrányi tartalékosnak kellett volna berukkolnia s a mi hősnünk szabad és mehet nászútjára.

El nem lehet képzeli, hogy e mulatságos vaudevilleben mennyi mindenféle quiproquo, félreismerés, tévedés, kiigazodás fűződik az egyszerű történethez. Az tény, hogy a közönség a darabon elejétől végig jól mulatott s nem szüint meg nevetni és tapsolni. Joggal tesszük fel, hogy e darab sokáig fog műsoron maradni s a pénztári eredmény is kitögya elégtitni az érdekeltek várakozását.

A darab jól volt előadva, bár általában az előadás még nem birt az e műfajnak megfelelő lendülettel vagy hogy ugy mondjuk tempóval. Hadd a i, ki Látrányi szerepét játszotta mindvégig megfelelő feladatának, jelentékeny hatást tett Andorffy is Butter Flórián szerepében. Andorffy jó színész, játéka biztos, de nem ment a mozdulatok túlzásától. Mert egy kollégája jól megjegyzé, sokszor olyan, mintha kénese lenne benne. Ezt a túlságos elevenséget jó lenne levetkezni, mert játéknak hatását esőkenti.

Zajosan és igen sokszor tapsolták Elinger Flonát ki Virányi Rózsa operett énekesnő szerepében jelentékeny hatást ért el. — Szépen is énekel, s különösen a „Budapesti szokás“ról szóló couplet jeit nagy hatással adta elő.

Pompás alakot adott Rónaszéki, kinek bár Czinégéje még sokáig fogja mulattatni a közönséget.

Jól játszotta az örökké szomjas és éhes szobaleányt Geröfné. Az összájátékban dicséret illeti Kaczer Ninát, Oláhnét, Vedrest, Hegyesit és Pécsit.

A darabot ma páratlan bérletben ismételik.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Holnsp, szerdán, 1888. október 31-én,

páros bérletben:

REZERVISTÁK.

Énekes bohózat 4 felvonásban, DURU és CHIVOT után magyarosította RAKOSI V.

Felelős szerkesztő és kiadó laptulajdonos: Vértési Arnold.

Főmunkatárs: Kerezag Vilmos.

Mindennemű

száj- és fogbajokat kezel, valamint **odvas fogakat** és **fogtöveket** (fájdalom nélkül érzéketlenítés által) távolít el, **fogakat töm és műfog betéteket** eszközöl

Dr. TIHANYI SAMUEL

rendelő óráiban (reg. 8-9-ig, d. u. 2-4-ig.)

Naptárirodalom.

Légrády testvérek kiadásában megjelent: „Jegyzőknapló ügyvédek, közjegyzők, bírák és bírósági végrehajtók számára, 1889 re.“ Szerkeszti dr. Siegmund Vilmos. A közkezdveltségű naptárnak ez már a 25-ik évfolyama s mint minden évben, az idén is ugy van összeállitva, hogy teljesen kielégítheti azok igényeit, kiknek számára készült. A bő tartalomhoz mel lékelt „jegyzőknapló“ igen praktikus és az egész könyv kiállitása díszes és tetszetős. — Ára 1 forint 40 krajcár.

Színház.

Tegnap este színházunknak kivételkép egy jó premierje volt. A „jó“ szó illeti a darabot, az előadást is, de leginkább jól meg telését a nézőtérnek. — A tegnapi sikert francia darab aratta, s Duru és Chivot mű helyéből került ki, honnan már anyyi mulatságos bohóság járta be a színpadokat.

Lakások.

A nagyváradi-utca 2120. számú (ugyanevet „Európa“) házában egy szép, egészséges, első emeleti lakás november 1-étől kiadó.

Ugyanott az eddigi kávéház helyiség, lakásoknak, üzlethelyiségeknek vagy irodáknak szándékolttá alakíthatni; kéretnek az eziránt érdeklődők a tulajdonosnál (Bathányi-utca 2556. sz. a.) jelentkezni.

CZERNY „TANNINGENE“
Legújabb, ólom nélküli, ártalmatlan egyedül legjobb

hajfestőszer

haj és szakál, ugyanint szemöldökfestésre, melylyel a leggyorsabb módon és csak egyszeri használatnál a haj ugyanazon biztos, szép és fényes, barna vagy fekete természetes színt visszanyeri, melylyel az őszülés előtt bírt; a színt szapannal mosás és gőzfürdő sem változtatja. *Ára 2 frt 50 kr.*

Czerny eredeti „keleti rózsateje“
Törvényesen védve.
(Original Orientalsche Rosenmilch.)
a bőrnek igen finom, vakító fehérségét és oly fiatal friss színt kölcsönöz,
mely más szor által el nem érhető, kitűnő még májfolt, szepő, bőrpattanás, nem szép arcszín és napsütés ellen, eltávolítja a bőrnek tisztátalanságát, minden sárga és barna arcszínt és egyidejűleg alkalmas minden testrésze, feltétlenül ártalmatlan. *Ára 1 frt. Balzsamszáppal hozzá 30 kr.*

Czerny J. Antal. Bécs, I., Wallfischgasse 5.
a cs. k. udv. opera közelében.
Vidéki megrendelések utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

Raktár Debreczenben: Dr. Rothschnek V. gyógyszerész urnál. **Miskolcson:** Dr. Hercz Móríc gyógyszerésznél. **Ungvárt:** Hoffmann Béla gyógyszerész úrnál. **Kassán:** Wandraschek Károly és Megai Gustáv gyógyszerész uraknál. **Szegeden:** Barsay Károly gyógyszerésznél. **Aradon:** Eliás Ármín illatszerésznél. **Temesvárott:** S t e f á n J. T a r c s a y (Apotheké zu Marienhilf Fabrik) Budapesten T ö r ö k József gyógyszerész úrnál, Király-utca 12. sz. Csak akkor valódi, ha Czerny J. Antal névvel van aláírva.
Szív eskedjék a hirdetést setleges szükségletének fedezése végett kivágni, miután ritkán jelenik meg.

7029.
1888.

Árlejtési hirdetmény.

Debreczen város lovai szükségletére Egyezer métermázsa első minőségű zab beszerzése rendeltetvén el, felhívatnak a szállításra vállalkozók, hogy mintával ellátott zárt ajánlataikat, mely mellé az összes vállalati ár 10%-a bántatpénzül esatolandó a polgármesteri hivatalhoz 1888. november 13-án délután 5 óráig küldjék be.

A zárt ajánlatok felbontása a városháza nagytermében 1888. november 14-én d. e. 10 órakor fog nyilvánosan eszközöltetni.

Az ezer métermázsa zab ez év folyamán a városgazdai hivatalhoz beszállítandó, a vállalati árból azonban a szállítás arányában ez évben 3047 frt. fog kiízetetni, a még hiányzó rész pedig 1889. évi február 20-ig fizetetik ki.

A bántatpénz az utolsó részlet beszállításáig visszatartatik.
Debreczen, 1888. október 25.
A városi tanács.

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyvíz raktára Debreczen és vidékére.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet debreczeni fióktelep áru csarnoka,
ajánl következő árak mellett legjobb minőségű **FÜSZERÁRUKAT, különösen pedig:**

Valódi tokaji gyógybort,
szegszárdi, egri (bikavér) sashegyi vörös borokat,
kitűnő jamaikai rumot,
theát, theasüteményt.
ámsterdami finom liquereket,
francia, magyar cognacot,
Liebig-féle huskivonatot,
Nestel-féle gyermek táplisztet
petroleumot, osászár olajat, flora gyertyát,
továbbá mindennemű pincze gazdasági cikket,
ugyszintén

FÜSZERÁRUKAT
legjobb minőségben jutányos árak és pontos kiszolgálat mellett.
Továbbá minden e szakba vágó cikketek legjutányosabb árak mellett, vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitel szövetkezet debreczeni fióktelep áru csarnoka. Nagyváradi-utca, megyeház mellett.

Korona forrás legtisztább és legolcsóbb égvényes savanyvíz raktára Debreczen és vidékére.

427. szám.

ÁRJEGYZÉK.
az „ISTVAN“ gőzmalom készítményeinek

KÖTELEZETTSÉG MELKÜL, DEBRECZENBEN

és az 1887. április 18-án Budapesten tartott általános magyar malomgyűlésen megállapított s 1887. évi június 1-én életbe lépett eladási, fizetési és szállítási módozatokra vonatkozó egyezmények szerint.

	100 kú
A. Asztali dara nagyszemű	17.-
B. Szinte közepszerű	16.-
O. Királyliszt	16.-
1. Lángliszt	15.60
2. Montliszt	15.-
3. Zsemlyelisz 1-ső rendű	14.60
4. „ 2-od rendű	14.-
5. Fehér kenyérlisz 1-ső rendű	13.20
6. „ 2-od „	12.40
7. Közép kenyérlisz 1-ső „	11.60
8. „ 2-od „	10.80
8 1/2. Barna „ 1-ső „	9.80
8 3/4. „ 2-od. á 70 klg.	7.80
9. Lábllisz „ á 70 klg.	6.60
10. Vere liszt „ á 50 klg.	—
11. Finom korpa zsákkal 50 „	3.60
12. Durva korpa zsákkal á 50 klg.	3.20

A finom és durva korpa árából eddig engedélyezett 5%-tőli engedmény a fennm. liszt egyezmény folytán szintén beszűntetett.

Debreczen, 1888. Október 14.

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR“
legújabb és legdivatosabb betűkkel gazdagon felszerelt **KÖNYVNYOMDÁJA**

DEBRECZENBEN SZECHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

községi és gyámi rovatos ivenk, hivatalos nyomtatványok,
MINDEN ALAKBAN
ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK
falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok.
báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek
a legjutányosabb árákon állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.